

Фетаху Кимет (Тирана, Албанија)

БАРАМЕ ИСТИ ПРАВА КАКО АЛБАНЦИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

- ИНТЕРВЈУ -

Разговарал: Виктор ЦВЕТАНОСКИ

- Ние сме лојални граѓани на Албанија, ја почитуваме оваа држава, ја сакаме, но истовремено бараме таа да не признава како Македонци и да ни овозможи да се школуваме на нашиот мајчин, македонски јазик
- Во Македонија нема институција која треба да се занимава со проблемите на Македонците во соседните земји. Зашто нив ги има и во Бугарија, и во Грција, ги има и во Албанија

Господине Фетаху, Вие сте претседател на друштвото "Мир" во кое членуваат Македонци од Тирана, Драч, Елбасан, Голо Брдо, Гора и од други места. Дали во Вашето дејствување се сретнувате со проблеми? Колку во Албанија се остваруваат правата на македонското национално малцинство?

ФЕТАХУ: Ние сме лојални граѓани на Албанија, ја почитуваме оваа држава, ја сакаме, но истовремено бараме таа да не признава како Македонци и да ни овозможи да се школуваме на нашиот мајчин, македонски јазик. Тој се изучува само во Преспа, и тоа само до четврто одделение, а во Голо Брдо и Гора, како и во градовите, тоа нешто не може да се замисли. Засега официјалните власти не сакаат да преземат такви чекори, да отворат училишта на македонски јазик во други места во Албанија, каде што живеат Македонци.

Треба да се знае дека во Тирана живеат околу 30 илјади Македонци. Големо македонско малцинство има и во Елбасан и во Драч. Ние бараме тоа што е предвидено со меѓународните конвенции за правата на човекот да го прифатат и да го спроведуваат и албанските власти. Истовремено, свесни сме и за тоа дека станува збор за процес што ќе трае подолго време.

Во Софија се тврди дека Македонците во Албанија биле Бугари. Ако се суди според бугарските медиуми, најсилната пропаганда се врши во Голо Брдо. Вие потекнувате од тој крај и најдобро ги познавате тамошните прилики. Каква е реалноста, дали навистина тие луѓе се чувствуваат Бугари или пак Македонци?

ФЕТАХУ: Тоа е една игра на високи албански политичари Македонците да се претстават како Бугари. Тоа го прават поради тоа што меѓу Албанија и Бугарија нема некои етнички проблеми. Навистина има една организација што се вика "Иван Вазов", која практично нема никакво влијание. Нив ги поддржува Бугарија. Тоа е една мала група која своите лични интереси ги има поврзано со некои тамошни структури.

Не постојат Бугари во Албанија, тоа е реалноста. Како можат Македонците од Голо Брдо да се прогласуваат Бугари, кога нивниот јазик, обичаи и фолклор се македонски. Сите тие села се семејно поврзани со селата од другата страна на границата, со Отишани, Џепчиште и други места во Македонија каде што луѓето се Македонци. Бугарија може Бугари да бара некаде во близина на нејзината граница.

ПРОПАГАНДА

Деновиве во Софија излезе нова книга "Бугарите во Албанија од 1913 до 1939 година", во која се тврди дека за време на балканските војни овие села побарале да ѝ припаднат на Албанија, зашто само таа од државите што ја делеле Македонија наводно не барала да им го смени нивниот бугарски идентитет?

ФЕТАХУ: Не сум ја прочитал таа книга. Навистина, во минатото никогаш овдешните луѓе немале некои големи врски со Бугарија. Животот на нашите во Голо Брдо се одвивал преку Дебар, Струга, Охрид, Битола, Солун. Тоа беше патот на нашите печалбари. Само мал број луѓе оделе во Софија, Пловдив, Благоевград и тоа барајќи работа. Во изминатите години немало никакви појави од кои може да се заклучи дека во нашите села живеат Бугари. Во 1991 година се собраа околу 15.000 потписи за барање на автономија на Голо Брдо, во времето кога почнаа новите промени во Албанија. Барањето на овој сиромашен крај имаше основа зашто немаше живот под Пешкопеја или Либраш. Бугарите некое поголемо влијание кај Македонците во Албанија немаат остварено. Сè што се слуша и чита во софиските медиуми е само пропаганда. Тие трошат пари и енергија напразно и задоволуваат интереси на мал број луѓе кои ја продаваат својата нација.

Според Ваше мислење, што треба да направи Македонија да им помогне на Македонците во Албанија, посебно во посиромашните места?

ФЕТАХУ: Македонија, заедно со албанските власти, треба да настојува да ги решава глобалните проблеми на македонското малцинство во Албанија. Сите Македонци живеат крај границата на двете држави. Тие имаат големи проблеми околу снабдувањето со струја и вода, животниот стандард им е многу низок. Треба да се влезе во заеднички проекти за да им се решат основните проблеми на тие луѓе. Со конкретни проекти, како на пример, изградба на мрежа за електрификација, водоводи и слично. Тоа е најважното. А студирање во Софија, Скопје или во Рим тоа е решавање на лични проблеми, иако преку студиите се остварува извесно влијание. Јас, на пример, сум дипломирал во Кина. Не можам да речам дека сум Кинез. Важна е стратегијата и соработката на општините од двете страни на границата.

ПОДДРШКА

Дали сте задоволни од поддршката што Ви се дава од македонската држава?

ФЕТАХУ: Да бидеме искрени, засега сме задоволни, но таа главно е морална. Понекогаш ни испраќа и помош. Во иднина таа треба да биде поголема. Зашто македонскиот проблем тука, во Албанија, е актуелен. Властите и официјално имаат признато дека во Албанија живеат Македонци и Грци. Проблемот е во бројката на Македонците што ја соопштуваат. Албанците велат дека имало само 5.000, а ние сметаме дека сме 120.000. Македонија има направено доста, меѓутоа мора да направи нешто повеќе, поконкретно. Со ова сакам да кажам дека таа нема институција која треба да се занимава со проблемите на Македонците во соседните земји. Зашто нив ги има и во Бугарија, и во Грција, ги има и во Албанија.

Колку Македонците се вклучени во политичкиот живот на Албанија?

ФЕТАХУ: Јас сум член на Комисијата на Пактот за стабилност што се занимава со правата на човекот и правата на малцинствата во Албанија. Ние уште не сме претставени во албанскиот Парламент и во државните институции како малцинство. Ние го бараме тоа што Албанците го имаат добиено во Македонија, да имаме свои партии, свои пратеници. Во Албанија се плашат од такви организирања. Сакаме да формираме партија, а албанскиот Устав не дозволува политички организации врз национална основа. Ние сметаме во таа насока да одиме чекор по чекор, според времињата што ќе доаѓаат.

(Преземено од "Утрински весник")